

**ЗМІСТ І ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
У РАЗІ ПОРУШЕННЯ НОРМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ»**

У статті проаналізовано положення нормативно-правових актів, які регламентують питання притягнення осіб, винних у вчиненні корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень, до відповідальності. Автор визначає конкретні умови реалізації дисциплінарної відповідальності за недотримання норм Закону України «Про запобігання корупції» та систему принципів, що слугують підґрунтям її застосування.

Ключові слова: *корупція, корупційне правопорушення, правопорушення, пов'язане з корупцією, дисциплінарна відповідальність.*

В статье проанализированы положения нормативно-правовых актов, которые регламентируют вопрос привлечения лиц, виновных в совершении коррупционных и связанных с коррупцией правонарушений, к ответственности. Автор определяет конкретные условия реализации дисциплинарной ответственности за несоблюдение норм Закона Украины «О предупреждении коррупции» и систему принципов, которые служат основанием ее применения.

Ключевые слова: *коррупция, коррупционное правонарушение, правонарушение, связанное с коррупцией, дисциплинарная ответственность.*

This article analyzes the provisions of legal acts regulating the issue of bringing those guilty of committing corruption and corruption related offenses to justice. As a result, the author defines the specific conditions of implementation of disciplinary action for failure to comply with the Law of Ukraine “On Prevention Corruption” and the system of principles that serve as the basis for its practice.

Key words: *corruption, corruption offense, corruption related offenses, disciplinary responsibility.*

Вступ. Нормативно-правове регулювання сфери запобігання та протидії корупції є одним із постійних об'єктів реформування. Остання трансформація антикорупційного законодавства відбулася 14 жовтня 2014 р., коли Верховною Радою України було прийнято т. зв. «антикорупційний пакет законів», внаслідок чого місце титульного закону в сфері боротьби з корупцією посів «новий» Закон України «Про запобігання корупції» [1]. Зазначене нерозривно пов'язане з проведенням наукових досліджень змісту, засад і особливостей реалізації антикорупційних правових механізмів (заходів) тощо на предмет їх трансформації, тобто у певному аспекті порівняльною характеристикою, новелізацією відповідних норм.

У межах нашого дослідження ми пропонуємо зосередитися на питаннях змісту та принципів реалізації дисциплінарної відповідальності, що зумовлено низкою факторів. По-перше, як ми вже відзначали, було прийнято Закон України «Про запобігання корупції», яким визначено інший порівняно з тим законодавством, що втратило чинність, підхід до притягнення до відповідальності (зокрема дисциплінарної) за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. По-друге, розмежування правопорушень на корупційні та пов'язані з корупцією є своєрідною новелою чинного антикорупційного законодавства. По-третє, ми прагнемо продовжити дослідження змісту, ролі та провідних засад (принципів) реалізації дисциплінарної відповідальності у сфері боротьби з корупцією, ґрунтуючись на запропонованому нами раніше підході до розуміння

останньої не як другорядної, яка застосовується у разі притягнення особи, винної у скоєнні корупційного правопорушення, до кримінальної чи адміністративної відповідальності [2, с. 86–100], а як такої, що застосовується загалом за порушення антикорупційного законодавства (тобто настає у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції») [3].

Аналізу проблем дисциплінарної відповідальності у своїх роботах різного часу торкалися вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як С.С. Алексєєв, Ю.С. Адушкін, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, С.М. Братусь, В.С. Венедиктов, І.О. Галаган, С.А. Калужний, В.М. Кудрявцев, С.В. Кивалов, В.М. Лебедев, О.Е. Лейст, М.С. Малєїн, В.М. Манохін, І.С. Самощенко, Ю.М. Старілов, М.Х. Фарукшин, Р.О. Халфіна, П.С. Елькінд, Р. Давид, Р. Уолкер та ін.

Питанням боротьби з корупцією приділили свою увагу Л.Ю. Аркуша, Л.В. Астафьев, О.І. Безпалова, О.О. Дудоров, А.П. Закалюк, М.І. Камлик, М.І. Мельник, М.Й. Коржанський, Є.В. Невмержицький, О.Ю. Синявська, Р.М. Тучак, М.І. Хавронюк, К.О. Чишко, С.О. Шатрава та ін. Безпосередньо аспектам юридичної відповідальності як засобу протидії (боротьби) з корупцією присвятили свої дослідження С.М. Клімова, Т.В. Ковальова, Н.М. Мужикова, М.О. Тучак, у т. ч. вивченню заходів адміністративного примусу (А.В. Гайдук, С.С. Рогульський, О.В. Терещук). Роботи зазначених вчених покладено в основу формування підходу до визначення принципів реалізації антикорупційних правових механізмів, адміністративно-правових засобів, зокрема заходів юридичної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень (правопорушень корупційного характеру). Однак питанням окреслення змісту та принципів реалізації дисциплінарної відповідальності, особливо після запровадження Закону України «Про запобігання корупції», не приділено достатньої уваги.

Постановка завдання. Отже, мета статті полягає у визначенні змісту (конкретних умов (підстав)) і спеціальних принципів реалізації дисциплінарної відповідальності у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції».

Результати дослідження. Загалом дисциплінарна відповідальність настає за дисциплінарний проступок, тобто за порушення трудової та службової дисципліни. Її особливістю є те, що особа, до якої застосовується подібний вид відповідальності, підпорядковується по службі (роботі) органу, що накладає стягнення. У свою чергу, вчинення дисциплінарного проступку тягне застосування дисциплінарного стягнення. За загальним правилом до суб'єктів дисциплінарної відповідальності можуть бути застосовані дисциплінарні стягнення згідно з Кодексом законів про працю України [4] (далі – КЗпП України), догана та звільнення (ст. 147). Водночас дисциплінарні стягнення визначені спеціальними законами для конкретних суб'єктів дисциплінарної відповідальності – осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції».

Закон України «Про запобігання корупції» встановлює необхідність притягнення особи до дисциплінарної відповідальності у разі, якщо особа вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності. У контексті викладеного вважаємо за необхідне відзначити, що порушення обмежень, передбачених Законом України «Про запобігання корупції», прямо пов'язане зі встановленням кримінальної чи адміністративної відповідальності. Особа, яку притягнуто судом до одного з видів публічної відповідальності (кримінальної чи адміністративної), може бути притягнута до дисциплінарної відповідальності. Наприклад, ст. 11 Дисциплінарного статуту Національної поліції України, затвердженого Законом України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» [5], передбачено, що «Поліцейських, яких в установленому порядку притягнуто до адміністративної, кримінальної або цивільно-правової відповідальності, одночасно може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності згідно з цим Статутом».

Підстави для припинення трудового договору у разі вчинення особою корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення сформульовані у п. 7 ч. 1 ст. 36 КЗпП України: «набрання законної сили вироком суду, яким працівника засуджено (крім випадків звільнення від відбування покарання з випробуванням) до позбавлення волі або до іншого покарання, яке виключає можливість продовження цієї роботи» або п. 7-1, а саме: «укладення трудового договору (контракту), всупереч вимогам Закону України «Про запобігання корупції», встановленим для осіб, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, протягом року з дня її припинення». Ст. 7 КЗпП України передбачає, що підстави для припинення трудового договору деяких категорій працівників за певних умов встановлюються законодавством.

З викладеного випливає, що за загальним правилом дисциплінарна відповідальність за вчинення корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень настає у формі: 1) звільнення внаслідок притягнення особи судом до відповідальності у разі застосування покарання, яке виключає можливість продовження відповідної роботи (служби) та покарання або накладення стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прив'язується до цієї діяльності; 2) інших заходів дисциплінарного впливу (дисциплінарних стягнень) – за відсутності застосування зазначених вище видів покарань чи стягнень. Законом України «Про запобігання корупції» встановлено, що порядок і відповідно особливості притягнення суб'єкта відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення визначається законом, а саме, як уявляється, спеціальним законом – для відповідних категорій осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції».

Відповідно до положень ст. 83 Закону України «Про державну службу» [6] державна служба припиняється, зокрема, у разі «втрати права на державну службу або його обмеження» та «за ініціативою суб'єкта призначення». Серед підстав реалізації першого випадку припинення державної служби законодавець називає: набрання законної сили рішенням суду щодо притягнення державного службовця до адміністративної відповідальності за корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення; набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо державного службовця за вчинення умисного злочину та / або встановлення заборони займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави; наявність відносин прямої підпорядкованості близьких осіб у випадку, передбаченому ст. 32 Закону України «Про державну службу» (ст. 84 Закону України «Про державну службу»). Необхідно відзначити, що положення ст. 32 Закону України «Про державну службу» більшою мірою дублюють положення ст. 27 Закону України «Про запобігання корупції» як титульного нормативного акта, що визначає обмеження для осіб, уповноважених на виконання функцій держави. Водночас необхідно відзначити, що зміст ст. 32 Закону України «Про державну службу» не відображає винятків із правил застосування відносин прямої підпорядкованості, передбачених Законом України «Про запобігання корупції». Порядок реалізації правил уникнення підпорядкування близьких осіб на державній службі та, як наслідок, можливість припинення державної служби викликає очевидні проблеми щодо їх реалізації, зокрема виходячи зі змісту положення ч. 5 ст. 32 Закону України «Про державну службу»: «На державних службовців поширюються обмеження, передбачені Законом України «Про запобігання корупції».

Підставою припинення державної служби за ініціативою суб'єкта призначення, що стосуються питань притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності за вчинення корупційного чи пов'язаного з корупцією правопорушення, є «вчинення державним службовцем дисциплінарного проступку, який передбачає звільнення» (ст. 87 Закону України «Про державну службу»). Взаємозалежність дисциплінарного проступку та корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення можна простежити, виходячи з переліку дисциплінарних проступків державного службовця, серед яких: порушення правил етичної поведінки державних службовців; перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу злочину або адміністративного правопорушення; неповідомлення керівнику державної служби про виникнення відносин прямої підпорядкованості між державним службовцем і близькими особами у 15-денний строк із дня їх виникнення.

Дисциплінарна відповідальність полягає у застосуванні не лише звільнення зі служби, а також інших дисциплінарних стягнень. Наприклад, до державних службовців, крім «звільнення з посади державної служби», можуть бути застосовані такі з них: зауваження; догана; попередження про неповну службу відповідності (ст. 66 Закону України «Про державну службу»).

На підставі викладеного маємо відзначити, що для державних службовців дисциплінарна відповідальність, з одного боку, є лише однією з підстав припинення державної служби у разі застосування дисциплінарного стягнення – «звільнення з посади державної служби», а з іншого – навпаки, виступає категорією, яка передбачає «звільнення» лише як частину тих наслідків, котрих може зазнати така особа.

Серед підстав припинення служби в органах місцевого самоврядування чинне місце займає «виявлення або виникнення обставин, що перешкоджають перебуванню на службі, чи недотримання вимог, пов'язаних із проходженням служби в органах місцевого самоврядування», передбачені ст. 12 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [7]. Серед відповідних обмежень закон закріпив ті, що стосуються превентивних антикорупційних механізмів, а саме: «на службу в органи місцевого самоврядування не можуть бути прийняті особи, які

у разі прийняття на службу в органи місцевого самоврядування будуть безпосередньо підпорядковані близьким особам» (п. 5 ч. 1 ст. 12). Зміст цієї ж статті містить бланкетні положення, відповідно до яких на посадових осіб місцевого самоврядування поширюються вимоги й обмеження, встановлені Законом України «Про запобігання корупції».

Викладене вказує на те, що спеціальним законодавством передбачено випадки, коли дисциплінарна відповідальність шляхом звільнення зі служби настає за умов, відмінних від положень, передбачених ст. 65 Закону України «Про запобігання корупції» (наприклад, положення, відповідно до яких державні службовці підлягають звільненню внаслідок набрання законної сили рішенням суду щодо притягнення державного службовця до адміністративної відповідальності за пов'язане з корупцією правопорушення або набрання законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного злочину¹). Схожий режим дисциплінарної відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, та кримінальних корупційних правопорушень передбачений, наприклад, для поліцейських (п. 10 ч. 1 ст. 77 Закону України «Про Національну поліцію» [8]), прокурорів (п. 3 ч. 1 ст. 51 Закону України «Про прокуратуру» [9]) тощо.

Водночас порушення не всіх обмежень, передбачених Законом України «Про запобігання корупції», передбачає склад адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, чи корупційного злочину. Зокрема, описані положення законодавчих актів свідчать про те, що «обмеження спільної роботи близьких осіб» (обмеження відносин прямої підпорядкованості) для встановленої категорії осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», є окремою підставою для припинення служби, тобто їх порушення тягнуть за собою саме дисциплінарну відповідальність.

Аналіз окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» свідчить про те, що їх порушення лише частково захищені деліктними нормами, які встановлюють відповідальність. Наприклад, ст. 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення [10] передбачено відповідальність за неповідомлення особою у встановлених законом випадках і порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів, а також вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів, тоді як ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції» передбачено, крім викладеного, що особи, зазначені у п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», зобов'язані у визначеному законом порядку повідомляти про наявність у них потенційного конфлікту інтересів, вживати заходів щодо врегулювання реального та потенційного конфлікту інтересів. Ч. 3 та 4 зазначеної статті передбачено, що безпосередній керівник особи або керівник органу, до повноважень якого належить звільнення / ініціювання звільнення з посади протягом двох робочих днів після отримання повідомлення про наявність у підлеглої йому особи реального чи потенційного конфлікту інтересів, приймає рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів, про що повідомляє відповідну особу. Такий керівник зобов'язаний вжити передбачені Законом України «Про запобігання корупції» заходи для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів такої особи.

Поза межами обмежень, визначених Законом «Про запобігання корупції», й адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, залишається зміст положень, які надають визначення подарунка стосовно можливості його існування як предмета купівлі-продажу за ціною, нижчою за мінімальну ринкову.

З викладеного можна зробити висновок, що до дисциплінарної відповідальності за порушення обмежень, передбачених Законом України «Про запобігання корупції», суб'єкта відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення може бути притягнуто у разі не поглинення останніх нормами кримінального та деліктного адміністративного законодавства, тобто у разі не встановлення відповідальності за весь перелік обмежень (заборон), передбачених відповідним законом.

Маємо підкреслити, що порушення правил щодо врегулювання конфлікту інтересів чи поняття «подарунка» не пов'язані з обмеженнями, передбаченими Законом «Про запобігання корупції», відповідно, у таких випадках йдеться про недотримання норм (правил поведінки) зазначеного закону, що вказує на окрему умову (підставу) реалізації дисциплінарної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення.

Для обґрунтування позиції щодо можливості притягнення до дисциплінарної відповідальності того чи іншого суб'єкта відповідальності за корупційні чи пов'язані з корупцією правопо-

¹ Усі корупційні злочини характеризують умисною формою вини їх вчинення.

рушення у разі недотримання норм Закону України «Про запобігання корупції» опишемо логічну схему притягнення до дисциплінарної відповідальності поліцейських.

Згідно зі ст. 11 Дисциплінарного статуту Національної поліції України за порушення службової дисципліни поліцейські незалежно від займаної посади та спеціального звання несуть дисциплінарну відповідальність за цим Статутом. У свою чергу, під службовою дисципліною Дисциплінарний статут Національної поліції України розуміє дотримання поліцейським Конституції і законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, наказів Національної поліції України, нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України, Присяги поліцейського, наказів керівників (ст. 1). З викладеного випливає, що недотримання норм Закону України «Про запобігання корупції» у будь-якому разі утворює склад дисциплінарного проступку.

Зазначене свідчить про складність питань реалізації дисциплінарної відповідальності у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції», що вказує на необхідність висвітлення питань її принципів, нерозривно пов'язаних зі змістом цього виду відповідальності.

Справа утім, що, як не дивно, питання принципів реалізації тих чи інших сфер публічно-правового регулювання пов'язане не з відсутністю узагальнених поглядів на їх перелік чи зміст, а з необхідністю їх нормативного закріплення (текстуального вираження) у нормативно-правових актах. Так, не чинним нині Законом «Про засади запобігання і протидії корупції» (ст. 3) закріплювався принаймні перелік основних принципів запобігання і протидії корупції. Незважаючи на те, що сучасне законодавство більшою мірою має тенденції до закріплення та навіть визначення змісту принципів тієї чи іншої сфери суспільної діяльності, чинним Законом України «Про запобігання корупції» будь-яких принципів правових та організаційних засад функціонування системи запобігання корупції в Україні не визначено.

Для прикладу відзначимо, що Закон України «Про державну службу» називає та розкриває зміст принципів державної служби України, натомість окрема глава під назвою «Засади дисциплінарної відповідальності» відповідного питання текстуально не відображає.

Не вдаючись у полеміку з приводу переліку та змісту принципів юридичної відповідальності, що за змістом може складати предмет окремого монографічного дослідження, вважаємо за можливе підтримати наукові доробки щодо окреслення основних принципів дисциплінарної відповідальності [11; 12]. До загальних принципів дисциплінарної відповідальності у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції» необхідно віднести: законність дисциплінарної відповідальності, обґрунтованість дисциплінарної відповідальності, доцільність дисциплінарної відповідальності, справедливість дисциплінарної відповідальності, презумпцію невинуватості, пропорційність дисциплінарної відповідальності, невідворотність дисциплінарної відповідальності.

Очевидно, що принципи дисциплінарної відповідальності у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції» мають забезпечити втілення специфічного змісту зазначеного виду юридичної відповідальності. Наприклад, у разі незастосування до осіб, які вчинили корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, покарання або не накладення на них стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, виходячи з принципів пропорційності та справедливості, навряд чи правильним буде застосування дисциплінарного стягнення у виді звільнення зі служби. Складний зміст дисциплінарної відповідальності дає підстави говорити про специфічні (спеціальні) принципи дисциплінарної відповідальності у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції».

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можемо зробити висновок, що дисциплінарна відповідальність у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції» настає у разі:

1) вчинення суб'єктом дисциплінарної відповідальності корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, за яке судом до першого застосовано покарання або накладено стягнення (рішення суду набрало законної сили) у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прив'язується до цієї діяльності;

2) вчинення суб'єктом дисциплінарної відповідальності корупційного злочину, за яке його засуджено до покарання (вирок суду набрав законної сили), що виключає можливість продовження його роботи (служби);

3) набрання законної сили рішенням суду про вчинення суб'єктами дисциплінарної відповідальності, на яких поширюється дія спеціального законодавства у сфері проходження

служби, будь-якого адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, або корупційного злочину;

4) порушення обмежень (заборон), передбачених Законом України «Про запобігання корупції», які є підставою для припинення служби відповідно до положень спеціального законодавства;

5) вчинення суб'єктом дисциплінарної відповідальності корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення за умови не застосування до нього покарання або не накладення на нього стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прівнюється до цієї діяльності, а також за умови застосування покарання, яке не виключає можливості продовження роботи (служби);

6) порушення суб'єктом відповідальності норм та обмежень (заборон), передбачених Законом України «Про запобігання корупції», які не захищені нормами кримінального й адміністративного деліктного законодавства.

У перших чотирьох випадках особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», – суб'єкти відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення – підлягають звільненню з роботи (служби), у разі настання дисциплінарної відповідальності під номерами «5» та «6» до таких осіб (суб'єктів відповідальності) може бути застосовано будь-яке дисциплінарне стягнення відповідно до положень загального, а за потреби – спеціального законодавства.

Спеціальні принципи дисциплінарної відповідальності у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції» можуть бути подані таким чином:

1) дисциплінарна відповідальність як основа невідворотності покарання за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення – саме дисциплінарна відповідальність настає у всіх випадках вчинення корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень, зокрема у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції», які не захищені нормами кримінального й адміністративного деліктного законодавства;

2) пріоритет спеціального законодавства у питаннях окреслення складу дисциплінарного проступку за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення – законодавство, що регламентує питання проходження служби осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», може містити певні особливості щодо обмежень (заборон), правил реалізації дисциплінарної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, які є пріоритетними у застосуванні порівняно з нормами останнього. Закон України «Про запобігання корупції» у характеристиці обмежень і заборон може містити бланкетну конструкцію «якщо інше не передбачено законом» (наприклад, ст. 25);

3) лібералізація дисциплінарної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення – чинні положення Закону України «Про запобігання корупції» не містять обов'язкових вимог щодо реалізації такого дисциплінарного стягнення, як «звільнення зі служби» у разі притягнення суб'єкта відповідальності до кримінальної або адміністративної відповідальності за корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення, на відміну від норм попереднього законодавства.

На завершення відзначимо, що у межах одного дослідження неможливо дослідити правові аспекти реалізації дисциплінарної відповідальності у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції» щодо усіх суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення. Ми зупинилися на основних і найпроблемніших із них, що загалом не заперечує можливості поширення одержаних нами висновків на усі випадки реалізації дисциплінарної відповідальності у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції».

Список використаних джерел:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.
2. Клімов С.М., Ковальова Т.В., Тучак М.О. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення: навч. посіб. Х.: Магістр, 2012. 260 с.
3. Іванцов В.О. Дисциплінарна відповідальність у разі порушення норм Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»: зміст та умови реалізації. Право і суспільство. 2014. № 5-2. С. 253–257.
4. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. Додаток до № 50.

5. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15 березня 2018 р. № 2337-VIII. Офіційний вісник України. 2018. № 54. Ст. 7.
6. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст. 43.
7. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07 червня 2001 р. № 2493-XII. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 33. Ст. 175.
8. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379.
9. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 2–3. Ст. 12.
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
11. Іванова Г.С. Принципи дисциплінарної відповідальності у трудовому праві. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2013. № 26. С. 163–168.
12. Серета В.В. Дисциплінарна відповідальність: поняття, принципи та види. Університетські наукові записки. 2014. № 1 (49). С. 18–25.

УДК 340.12

КАДНИКОВА Г.В.

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ: ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ

У статті розглядаються особливості правового регулювання режиму доступу до публічної інформації. Визначено, що забезпечення доступу до публічної інформації вимагає пошуку шляхів оптимізації правового забезпечення права на доступ до публічної інформації. Під правовим режимом доступу до публічної інформації необхідно розуміти сукупність правових заходів (способів, процедур), що регулює інформування суб'єктів правовідносин у максимально можливному обсязі про стан реалізації державою її функцій, визначає умови доступу до державних реєстрів із метою належного забезпечення прав і свобод людини, а також підстави та порядок притягнення до юридичної відповідальності у разі порушення встановлених чинним інформаційним законодавством України вимог.

Ключові слова: *доступ, запит, правовий режим, публічна інформація, публічна адміністрація.*

В статье рассматриваются особенности правового регулирования режима доступа к публичной информации. Определено, что обеспечение доступа к публичной информации требует поиска путей оптимизации правового обеспечения права на доступ к публичной информации. Под правовым режимом доступа к публичной информации необходимо понимать совокупность правовых мер (способов, процедур), которая регулирует информирование субъектов правоотношений в максимально возможном объеме о реализации государством его функций, определяет условия доступа к государственным реестрам с целью надлежащего обеспечения прав и свобод человека, а также основания и порядок привлечения к юридической ответственности в случае нарушения установленных действующим информационным законодательством Украины требований.

Ключевые слова: *доступ, запрос, правовой режим, публичная информация, публичная администрация.*